

DIREKTIVA SERVISIRANJE
KREDITA

VUKOVIC & PARTNERS
Advokatska kancelarija - Law firm

Postignut politički dogovor o Direktivi o servisiranju kredita

Ustanovljavanje strategije za rešavanje problematičnih kredita (**non-performing loans/NPLs**) nalazi se na listi prioriteta Evropske Unije dugi niz godina. Još u julu 2017. godine Savet EU predstavio je **Akcionni plan za rešavanje problema problematičnih kredita u Evropi** u kojem su različite institucije pozvane da učestvuju u formiranju strategije usmerene na uvođenje mera koje će se primenjivati na veliki broj postojećih NPL-ova, kao i na sprečavanje njihove kumulacije u budućnosti. U oktobru iste godine, Komisija EU izašla je sa istom namerom kroz **Saopštenje o kompletiranju Bankarske Unije**. Sledeći korak napravljen je u martu 2018. godine, kada je Komisija iznela **Predlog Direktive Evropskog Parlamenta i Saveta o pružiocima usluge servisiranja kredita, ustupanju kredita i naplati kolaterala**, a u cilju stvaranja sekundarnog tržišta za NPL-ove.

Iako je pitanje NPL-ova uveliko aktivno, pandemija virusa COVID-19 doprinela je ubrzanju čitavog procesa. Naime, a kako je to još 2005. godine inicijalno definisano u **Tretmanu problematičnih kredita** Međunarodnog Monetarnog Fonda (**MMF**), kredit postaje **problematičan** kada je dužnik u docnji duže od 90 dana, odnosno kada je docnja kraća od 90 dana, ali je banka procenila da je sposobnost dužnika da otplati dugovanje pogoršana, tj. opravdano dovedena u pitanje. Pandemija virusa donela je nagli privredni i ekonomski pad kako na nivou EU, tako i na globalnom planu. Sposobnost dužnika da otplate svoje kredite sve je upitnija, krajnje posledice pandemije su neizvesne, a kumulacija NPL-ova očekivana. Situacija je posebno otežana u zemljama članicama koje su prolazile kroz duže periode recesije.

Nakon što su pregovori inicirani početkom godine, 28. juna 2021. godine Evropski Parlament, Komisija EU i Savet EU, konačno su postigli politički dogovor o domenu predložene Direktive. Inicijalni nacrt iz marta 2018. godine odnosio se na sve kredite izdate od strane kreditnih institucija, međutim, novi kompromisni nacrt podrazumeva jedino **NPL-ove izdate od strane kreditne institucije osnovane u EU**, i to servisiranje i ustupanje ovakvih kredita.

Takođe, inicijalni nacrt predviđao je i uvođenje posebnog, uniformnog postupka ubrzane vanskudske prodaje kolaterala (**AECE**), koji bi pomogao bankama da bolje upravljaju problematičnim kreditima povećanjem efektivnosti postupka naplate. Međutim, AECE se ne nalazi u kompromisnom nacrtu, a kako je izražena zabrinutost u pogledu vremena potrebnog za uspostavljanje jedinstvenog vanskudskog postupka.

Ono na šta se Direktiva fokusira jeste uspostavljanje novih standarda i pravila kada su u pitanju servisiranje i otkup NPL-ova širom EU, što omogućava olakšanu prodaju loših kredita putem stvaranja sekundarnog tržišta koje će se prostirati i van nacionalnih granica država članica, i sve to naravno uz poštovanje prava dužnika.

Servisiranje kredita

Kada govorimo o servisiranju kredita, Direktiva podrazumeva sledeće aktivnosti:

- naplata od dužnika;
- pregovori sa dužnicima;
- rešavanje svih pritužbi uložениh od strane dužnika;
- informisanje dužnika o promeni kamatnih stopa, naknada, dospelih plaćanja;

Međutim, da bi obavljala usluge servisiranja, pravna lica za to moraju pribaviti **ovlašćenje/autorizaciju** od svoje matične države, članice EU. Pribavljanje ovlašćenja podrazumeva niz uslova koje pravno lice mora da ispuni (reputacija, znanje, iskustvo, ekspertiza tima koji upravlja pravnim licem, itd.). Organ države članice, nadležan za izdavanje ovlašćenja za obavljanje usluga servisiranja kredita, dužan je da u roku od 90 dana obavesti pravno lice koje je apliciralo da li zadovoljava kriterijume.

Ono što je najvažnije jeste mogućnost prenošenja autorizacije u druge države članice EU („**passporting**“). Dakle, ukoliko jedno pravno lice pribavi autorizaciju za obavljanje usluga servisiranja kredita u svojoj matičnoj državi, to isto pravno lice usluge servisiranja može obavljati i u nekoj drugoj državi članici, bez potrebe za pribavljanjem nove autorizacije.

Naravno, proces autorizacije podrazumeva da će države članice EU morati da odrede nacionalni organ koji će biti nadležan za ovaj deo posla, a što takođe podrazumeva i vođenje nacionalnih registara o pravnim licima autorizovanim za obavljanje usluga servisiranja kredita.

Ustupanje kredita

Kupovina NPL-ova ne podrazumeva autorizaciju, a sve iz razloga što pravna, odnosno fizička lica koja se odluče da preuzmu problematične kredite rade to na sopstveni rizik. Kao i do sada, jedini uslovi koji moraju biti ispunjeni jesu oni određeni nacionalnim zakonima svake države članice. Naravno, a kako prava dužnika igraju veliki faktor, isti moraju biti obavешteni o promeni poverioca.

Banke EU su dužne da potencijalnim kupcima predoče sve informacije relevantne za konkretni NPL i njegove kolaterale. Razlog tome jeste davanje mogućnosti potencijalnim kupcima da sami procene da li je konkretan NPL isplativ ili ne. Evropska bankarska agencija (EBA) formiraće standarde po kojima će banke vršiti informisanja. Ovakav način informisanja odnosiće se na kredite izdate nakon 1. jula 2018. godine, a koji postanu problematični nakon što Direktiva stupa na snagu. Standardizacija informisanja kupaca doprineće uspostavljanju pravne sigurnosti u poslovanju banaka i investitora.

Ukoliko prijemnik kredita želi da angažuje pravno lice koje će obavljati usluge servisiranja kredita, neophodno je to dokumentovati formalnim ugovorom koji će sadržati minimum elemenata predviđenih Direktivom. Za slučaj da kupac kredita odluči da pruža i usluge servisiranja moraće da prođe fazu autorizacije.

Od značaja je još napomenuti i to da će kupac, čije sedište nije na teritoriji države članice EU, morati da angažuje svog predstavnika baziranog u EU, odnosno autorizovanog servisera kredita.

Zaštita prava dužnika

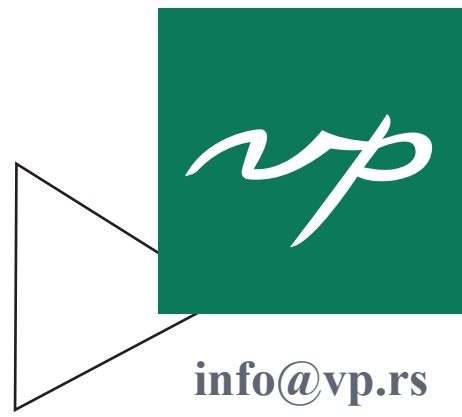
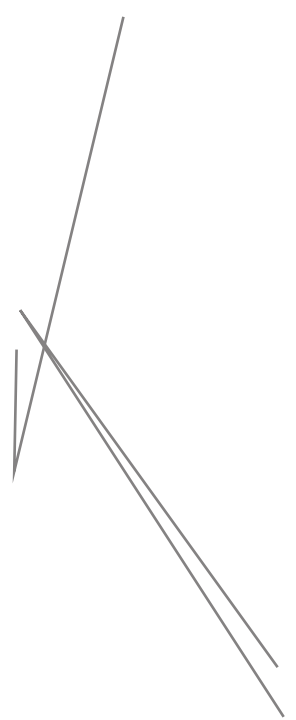
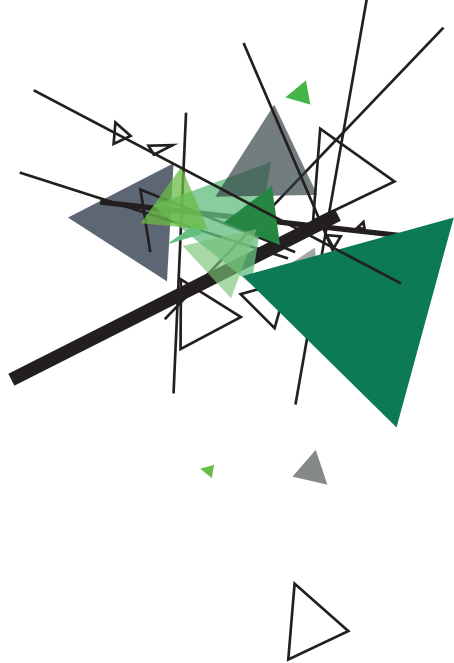
Generalno načelo Direktive nalaže da treba osigurati da se dužnici ne nađu u težem položaju nakon transfera njihovog ugovora o kreditu na novog poverioca. Tako, na primer, kada su u dužnici fizička lica, mikro, malo ili srednje preduzeće (SME businesses) propisana su posebna pravila ukoliko se kao prijemnik javlja lice izvan EU. Takođe, Direktiva ostavlja prostor državama članicama da, kada je u pitanju zaštita dužnika, prema svom nahodjenju primene i strože mere.

Kako smo to već na početku spomenuli, cilj Direktive jeste implementiranje strategije u borbi protiv NPL-ova i njihovog budućeg nagomilavanja na prostoru Evropske Unije. Postepeno oslobođenje od ove problematike dovelo bi do olakšanog funkcionisanja evropskih banaka, što podrazumeva čiste bilansne listove, kapitalne prilive, manjak rizika, operativnost sa više resursa - kako ljudskih, tako i finansijskih, i konačno, lakši pristup finansiranju fizičkih lica i preduzetnika, a sve to uz zaštitu prava dužnika, odnosno potrošača.

Naravno, sve to doprinelo bi ostvarenju još jednom od ciljeva Evropske Unije - što većoj uniformnosti i integraciji svih država članica, jačanju svih finansijskih institucija, i dostizanju kompletne Bankarske Unije. Međupovezanost bankarskih sistema kroz različite pravne sisteme može se prevazići upravo putem Direktive koja će se pozabaviti problematikom svih država članica, i povesti putem ekonomskog oporavka.

Nakon što Evropski Parlament i Savet EU sprovedu pravno-jezičku reviziju teksta Direktive, očekuje se da će ista biti objavljena u Službenom listu Evropske Unije, kasnije ove godine. Danom stupanja na snagu smatraće se dan objavljivanja i potpisivanja, a nakon čega će države članice imati 24 meseca da Direktivu implementiraju u svoja zakonodavstva.

Direktiva o servisiranju kredita predstavlja dobar korak ka povećanju pravne sigurnosti svih učesnika na ekonomskom tržištu. Veliki broj aktivnih NPL-ova u Srbiji, te osmišljavanje različitih strategija za nošenje sa problemom, ukazuje da bi i naša zemlja trebalo da se ugleda na novi model EU, a što će se pokazati još očiglednijim nakon što članice EU krenu sa primenom Direktive u praksi.

info@vp.rs

www.vp.rs

